

NULES

Aigües vives *

BOLLETÍ D'INFORMACIÓ CULTURAL

Desembre 79 - Gener 80

RECOLZEM LA BANDA!

Sant Sebastià, tradició i festa

¿Con qué juegan los niños?

un pueblo, una banda

ELS MUSICS I L'ASOCIACIÓ MUSICAL

Los orígenes de nuestra banda de música se remontan a finales del XIX, formando parte del amplio fenómeno cultural-musical que se extiende por todo el País Valencià. Más de 300 bandas avalan en todo nuestro País su carácter eminentemente valenciano. Federadas desde 1.968 son una cantera de nuevos valores musicales, alegran nuestras calles y acercan la música a nuestro pueblo. Pero la banda, basada en instrumentos de percusión y de viento, es también toda una sociedad, un conjunto humano que alterna sus ocupaciones cotidianas con el sacrificio de los ensayos y actuaciones, para dar satisfacción a su afición, y por que no decirlo, para sentirse vanguardia artística de nuestro pueblo.

Francisco Gálvez presidente de la asociación: "Es normal en todos los pueblos, la asociación intenta cumplir las funciones de apoyo, promoción y ayuda que necesita la banda, dado que éste es tarea de los vecinos. Ha nacido este mismo invierno y nos hemos propuesto unos objetivos muy claros: acercar la banda a todos los nuleses; convertir el bajo de los locales de ensayo en la sede social de amigos de la música; traer una filial del conservatorio a Nules (como lo tienen Vall d'Uixó y Borriana) y elaborar un programa de cuatro conciertos para este año.

A.V.-¿Cuántos socios hay?

F.Gálvez: "Hemos hecho ya una 1ª campaña de afiliación de socios, en la que hemos conseguido 300, y más

adelante haremos una segunda para alcanzar como mínimo de 500 a 600. El problema hoy por hoy es el económico, pues hacen falta 6 instrumentos; para intentar solucionarlo hemos pedido ayuda a todas las entidades financieras..

Me gustaría hacer una llamada a todos los que hoy, por diversos motivos, no están en la banda.

Dejamos al presidente con estos excelentes proyectos y hablamos con José Oliver y Francisco Sales, dos de los cuatro enseñantes de los nuevos educandos: "Realment hi ha que viure-la i sentir-la, donat que es un sacrifici, però quan te dones compte del seu valor t'arribes a entusiasmar de veres... Al principi s'entra per afició i perquè els amics també ho fan, al poc de temps es queden els que ho senten de veritat.

A.V.-:Hi ha recolzament per part del poble?

F.Sales-"Molt poc comparat a altres pobles, de fet una vegada tinguérem que pagar el local del Alcàssar. Quan anem als certamens veiem que les demes bandes porten una gran quantitat de veïns darre-re... Creguem que els nulers no s'adonen de la importància dels concerts. Fem una gran llavor acompanyant processons o festeros, però on realment ens donem es als concerts i la gent no acaba de assumir-lo; hojalá vinguérem tots i més ara que ens trobem amb un só mes conseguit.

CONSELL DE REDACCIÓ

Francesc Felip
Marcelino Gonzalez
Josep Lluís Gozalbo
M.Vta. Monfort
Pep Peres
Inma Vicent

Joan J. Badenes
Julià Clavés
Joan V. Cavaller
Edita :
Asociació cultural
Aigües Vives

COLLABORADORS

Mª Jose Tejedó
Ferran Arasa
Paca Rubio
Tirada: 500 exemp.

IMPRIMEIX:

Impremta Nicolau
Sant Lluís, 58
Telèfon 56 02 75
Almassora

Els certamens son un estímul i mes que res perque ens trobem amb la camaraderia d'altres bandes i perque es un lloc on comprovem el que estan fent els altres. Però l'important no es el premi sinó la feina de millora, l'aliment dels veïns.

A.V.: Com son els nous educandos?

J.Oliver: Se ho han pres amb calor i constància; molts d'ells van al Conservatori de València i pensen ser professionals.

M.Castillo — 'Mestre' de la Banda desde hace más de 10 años, y junto con la nuestra, lleva también la banda de Puzol: "Castelló es més fluix que la part de València, perque ha faltat una tradició de verdadera educació musical. El moment de la nostra banda es bo i podem innovar cada vegada mes composicions però fa falta que siga mes gran per a poder interpretar algunes grans obres.

A.M.—Les eixides professionals?

M.Castillo—"Realment son bones però fora de València, perque ací es on hi ha més músics que a ningun altre lloc... Per estimular a la nova joventut que entra, al primer any de solfeig ja se li dota -si es pot-, d'instrument i eix als passacalles. La tarea de fer-se music es llarga, com a mínim 6 o 7 anys; hi ha qui se ho deixa!

.Però no sols per l'edat si no per no haver treballat prou i després, clar, no apleguen a ésser la classe de música a que havien aspirat... Amb la llavor de la Associació i la nova joventut, crec que prompte podrem relançar-nos definitivament".

Esta es la realidad de nuestra banda, tras ella quedan muchas horas nocturnas de ensayo, el intento de fraguar una armonía entre las distintas generaciones y el legado de vidas enteras entregadas a su tarea.

Una realidad que no debe encajarse en "acompañamientos oficiales- de rigor", si no sobresalir por si sola, con pasacalles, con actuaciones diversas en conexión directa con nuestro pueblo, porque no en balde ella nace del pueblo. Para ello hace falta no solo el respaldo moral-económico de los vecinos si no también de la administración, debido a que a todos representa cuando sale al extranjero o cuando aporta nuevos músicos a otras comunidades. Abandonarla como hasta ahora a su suerte (p.ej.: en el caso de los instrumentos), sería no querer comprender que la banda es quizá la mejor expresión cultural de nuestra Vila de Nules

Consell de la Vila

Al hora de compositar el darrer "consell de la vila, la totalitat dels membres de la redacció del nostre butlletí, es veia abocat a fer una mostra de discomformitat amb la tendència i amb l'inoperància d'un Ajuntament que sols respon als dictaments de certs senyors (que tots coneixem) i dels que sols fa de portaveu l'illustre, per be de la seua iniciada "carrera politica", per mal del funcionament normal i democràtic al consell de la vila .

La discomformitat que amb aquestes maneres de governar es va fer patent al penúltim plé celebrat en el qual la majoria dels consellers, els independents, Zanón, els socialistes i el comunista, digueren no

Digueren prou quant l'illustre volia imposar una reestructuració de les comissions que era calificada d'abusiva, humillant i caciquil fins ara les quatre comissions (cultura, hisenda, foment i governació) comptaven amb quatre membres cadascuna, 2 ucd, 1 indep., 1 socialista, sent majoritaria la unió .

L'alcalde, però, creia que encara no estava "todo atao y bién atao", incrementava el número de les comissions en dos membres més, amb dos de ucedé, per a tindre dos vegades majoria. Així quedaria dels sis membres per comissió quatre-ucd, un-socialiste, un independent: doblar artificialment una majoria.

L'intent de reestructuració no sols pretenia augmentar la presència del seu partit en les comissions sino que a més a més es tractava d'arraconar i neutralitzar "als que li donen pena" canviant-los de lloc.

Davant d'açò cert conseller dia: "Jo ni vullc estar en eixa comissió ni en cap"; secundant-lo la majoria no acceptant-se la proposta i paralizant-se temporalment la llavor del nostre consell.

Fixeu-vos quin interés i quin "amor al poble" es té, que els que hi manen sols els importa copar-ho tot en totes les funcions, malgrat que estiguen o no endavant els homes més capacitats en les comissions més apropiades a cadascú.

Com a exemple d'aquest "amor al poble" i de la bona administració que hi ha, tenim al president de la comissió d'hisenda (home de bona voluntat i interés) del que l'alcalde reconeixia amb poques paraules que es curt en matèria de números.

I així va tot. L'alcalde diuen que pel matí no va mai. Homes com Blai Ferrer, Sebastià, Zanón, González, Torres, Lluïsa Sanz i algú altre més fan el que poden o el que els deixen fer els vuits, nous i cartes que no lliguen de la nostra reaccionari i retrògrada "unión de democráticos".

pep perez

juguetes y niños

El niño-a explora y conoce el mundo que le rodea a través del juego, desarrollando su imaginación, manifestando la confianza en si mismo, expresando sus deseos, sus temores, e imitando el mundo de los mayores.

Los juguetes son los instrumentos que emplea para realizar el juego, creando motivos de actividad y ocasiones para ejercitar la fantasía.

El mundo de los adultos, ejerce una gran influencia, respecto al tipo de juegos y juguetes más utilizados por los niños y las niñas. Dentro del ambiente familiar, del campo de la juguetería, de la T.V., de la publicidad, se fomenta unos determinados juegos y juguetes en función del sexo de los niños. Existe una clara discriminación entre niñas y niños, que en definitiva responde, al tipo de vida, a la forma de ser que se les exigirá cuando crezcan y se vayan integrando al mundo adulto.

Hasta aproximadamente los 2 años, actualmente se tiende a comprar el mismo tipo de juguetes para ambos sexos (pelotas, arrastres, juegos manipulativos..) sin embargo ya se establece una diferencia; a los niños "nunca" se les compra muñecas, se les compra peluches de trapo (ositos...). Durante los 5 ó 6 primeros años de vida, tanto niñas como niños, establecen relaciones de animismo con los objetos, o sea, creen que los objetos hablan y sienten como ellos; descargando sus afectos y temores en estos objetos o juguetes. Esta situación favorece el desarrollo de las relaciones afectivas en la niña, ya que las proyecta en muñecos que representa para ella seres humanos y no animales, como les ocurre a los niños.

El niño, a partir de los 3 ó 4 años, por el tipo de juguetes que va a tener, va a ir reprimiendo poco a poco, sus manifestaciones afectivas.

El niño jugará a la guerra, a la pelota, a coches, trenes, tendrá aparatos para hacer construcciones, carpinterías, mecanos, experimentos. Por una parte, este tipo de juguetes, le facilitarán, el desarrollo de capacidades intelectivas (el construir casas, montar trenes, hacer experimentos etc.) favorece la autoafirmación del chico y el demostrar su capacidad, para integrarse en el mundo técnico de los adultos, lo cuál le coloca frente a las niñas, en situación de superioridad, favoreciendo el desarrollo de formas de pensar y de razonar, que le van a ser fundamentales para aprender.

Por otra parte, la gran cantidad de estímulos bélicos y agresivos que aportan la T.V., como los propios juguetes, inciden por igual en ambos sexos, si bien las normas sociales, reprimen con mas intensidad las manifestaciones agresivas en las niñas, que en los niños, determinándose a partir de los primeros años de vida, situaciones que en el mundo adulto, se convierten en normas: el hombre, tiene que ser, competitivo, agresivo, seguro y dominante; la mujer, tiene que ser, pasiva, cariñosa, tranquila. Esto va a determinar, el tipo de juguetes a utilizar por niños y niñas. SIGUE →

Si bien es cierto que que existen diferencias biológicas entre niños y niñas, están no justifican de ninguna manera la discriminación que sufren las niñas. Esto es fruto de un convencionalismo adulto, porque psicológicamente no hay ningún problema en que los niños-as jueguen con juguetes que los mayores han "etiquetado" como de niña o niño. Lo mejor es que los niños de ambos sexos compartan los juguetes.

No debemos escandalizarnos de que a un niño le guste jugar con una muñeca; muchas veces compensan el deseo rechazado de este juego, pidiendo un oso, porque no se atreverían a pedir una muñeca, (los mismos padres son los que rechazan con miedo este juguete para sus varones). A las niñas no se les debe impedir que jueguen con herramientas de carpintero o que se interesen por la mecánica. Ya hemos visto que esto facilitaba el desarrollo de las capacidades intelectuales.

GRUP DE DONES

Llogant-se a la plaça

En el mundo económico-laboral están presentándose espesos nubarrones. La reciente subida de los derivados del petróleo, donde quienes se forran son las multinacionales que multiplican el precio de coste, complica más las cosas, y más cuando nos elevan desmesuradamente el precio del gasoil. Pero el verdadero problema radica en la deficiente comercialización, en el caos de la producción y sobre todo en no buscar medidas que beneficien al conjunto de la población.

El Programa económico del Gobierno, tiene, entre otras virtudes, como agraciarse descaradamente a la Banca, el olvidarse por completo de la agricultura. Al parecer ésta no existe. Por su parte el mal llamado "Estatuto de los trabajadores" limita todos los derechos sindicales y, lo que es más, ni rebaja la edad de jubilación ni las horas semanales. Resultado: más paro. Por si no estaba todo bien atado, ahora nos imponen un "Acuerdo marco" que no es otra cosa sino una barrera para frenar el avance de los trabajadores hacia una sociedad más justa e igualitaria.

En nuestro campo hemos recogido ya casi todas las naranjas. Si, pero... Mucha fruta recogida todavía no se ha pagado y, al parecer, el comer

cio no tiene ninguna prisa. Los salarios se han quedado por debajo del coste de la vida y no se abonan siquiera lo promulgado por el ministerio de trabajo; cabe pensar que los hay quienes no sueltan la pasta hasta que no se les hecha una huelga encima. ¿Qué nos espera? ¿Cuanto subirán los fertilizantes e insecticidas este año? Y el agua? Seguro, seguro que 1980 será el año de la guerra del agua. Mientras por el Ebro se despilfarran en el mar millones de litros. MARCELINO_

EL PAÍS QUE ANEM FENT 'Pel Pauellet'

Eh...!!
esperem-nos
nosaltres tam
bé volem
lluitar pel
PAÍS
VALENCIÀ

No hi ha vergonya. No hi ha dret. Als valencians ens faran ésser els últims per la cua. Primer tots. Nosaltres, quan?. No es prou estar o deixar d'estar en el Consell; ni ha que treballar per les nostres llibertats amb esperit decidit. De qué sirveix estar dins i boicotejar tot avanç possible?. Pareix que és inútil haver demanat l'autonomia en tots els pobles, ciutats i vil·les del país. De res sirveix que Nules i la Vilavella s'hagen pronunciat favorablement. Uns senyors, anomenats UCD, estan disposats a carregar-se'ns com a poble. Retrasa, divideix, distorsiona, a veure si no se li enfuig de les mans un poble progressista com és el País Valencià. Qué importa la història?. Li claven una franja blavosa que a ningú representa i aci no passa res. Però, el P.V. no és solament la ciutat de València i per això tenim un símbol històric, autèntic, el que portà Jaume I.

El P.V., però, tampoc és una montonada de "provincias", és tota una comunitat, és el país dels tres milions i mig de persones escampades per les seues comarques. Per això és demencial el bombardeig dels que mai han fet res per Castelló per a que ens enfrontem amb les comarques de València. Imposar uns diputats a les zones desèrtiques suposa aguantar per a sempre el retràs social, perquè no debades entenen a Castelló com un vedat privat de cassera. És crear, com diuen els anglesos, un "burg pobrit", on els que exèrgisen de caciques-propietaris, mitjançant la ignorància i les coaccions, juguen amb la gent per a contrarrestar les aspiracions de les zones més poblades.

Però, que s'assabenteen, aci, com a Galicia, no ens quedarem quiets; tindran la nostra resposta. Som joves, però; ja vells lluitadors per la llibertat i la cultura; no ens falta raó ni voluntat.

-TAMBÉ AMB LES MANS ES FA ESPORT -

Recentment el Club Balonmano Cercu s'ha proclamat campió del Trofeu anual que es celebra a la ciutat de Castelló en record i homenatge al nostre benvolgut Jose Ramon Lafuente i en el que participaven els equips de Castelló-Usia, C.B. Betxi, C.B. Cercu-Nules.

Els nulersos apretaren de valent guanyant àmplament als anomenats equips, fins i tot, el màxim golejadore fou Vicent Gavara que va encertar 15 dianes.

El Balonmano, eixe esport mig oblidat, compta a la nostra Vila amb tres equips: els Juniors, el super-femení i els Seniors.

club balonmano cercu

Tots subsisteixen amb el sol ajut econòmic del Club Cercu, que resulta a totes llums insuficient ja que els viatges corren a càrrec dels esportistes generalment.

Caldria que l'administració escoltara, de quant en quant, la seua problemàtica tant en lo econòmic com en el organitzatiu, instal·lacions, entrenaments, etc. perquè de vegades Margalet, Manolo Beltràn, Ricardo Gimeno i Paco Castelló, creuent estar, com aquell, predicant al desert.

davall del castell...

La llegada, un año más, de la fiesta de sant Sebastià, el día grande de la Vilavella, nos ha movido a escribir unas notas sobre el origen de la devoción a este santo, tradición ligada a la existencia de una ermita, bajo la invocación de sant Bertomeu, que hubo en esta población.

En el libro "La Vilavella", publicado en 1977, incluimos en el apéndice documental unos documentos que giraban en torno a esta ermita. No hicimos comentario alguno porque el tema parecía bastante confuso. Un año después topamos con un documento que iluminaba con claridad meridiana la problemática. (1). Según él la ermita fue construida a finales del siglo XV por la villa de Nules. Como consecuencia del "contagi" de 1490 su Consell votó, juntamente con el clero de la parroquial, que cada año, aparte la tradicional subida el día dels sants de la pedra, iría en procesión a esta ermita el día de sant Fabià y sant Sebastià. La ermita tuvo durante el siglo XVI un ermitaño que bajaba a "captar" a Nules.

Con la conversión forzosa de los moriscos "per no aver de obrar dits moros sglesia nova, la vila de Nulles moguda de bon zel y pit caritatiu y crestianísim, per no escandalizar-los ans be abrasar-los a la santa fe catòlica y per ésser tots de hun señor hun terme general y jurisdicció junta, los deixà y emprestà dita ermita per a que lo rector de dita Vilavella administràs los sacraments y se celebràs misa en aquella". Los moriscos de Vilavella, poco aficionados a la religión que les habían impuesto, pisaban escasas veces la ermita, las necesarias para que el Tribunal de la Inquisición de Nules no les echara el ojo encima.

Por estar la ermita dedicada a sant Bertomeu fue este el primer patrono que tuvo Vilavella; así consta en la encíclica "Apostolici Domini". Hasta aquí todo correcto. Pero he aquí que tras la expulsión de los moriscos (1609), los repobladores, aunque procedentes mayoritariamente de

Nules, adquieren rápidamente conciencia vilavellenca y comienzan a reivindicar la ermita para su nuevo pueblo. En 1614 el obispo de Tortosa manda señalar para iglesia una casa de un tal Cucharero existente cerca de la plaza de la villa. El 20 de enero de 1620 se produce un incidente protocolario: el consell de Vilavella acude a la cequia de la font freda a recibir a la procesión de Nules, colocándose el justicia y el jurado de la Vilavella a la izquierda de los jurados de Nules, y no detrás como era costumbre (2). Paralelamente se inician los trabajos de la iglesia de Vilavella. El 22 de enero de 1630 se hace constar en albarán la paga de los trabajos del campanario (3).

El 6 de enero de 1649, el Consell de Nules decide a la vista de la epidemia de peste que se les avecinaba, renovar los votos y subir en procesión a su ermita (3). En setiembre de 1650 toma medidas tendentes a evitar que los jurados de Vilavella sacasen los retablos, campanas y "altres coses de la hermita" (4). El 19 de enero decide que el pleito pase a manos de la justicia, puesto que el rector de la Vilavella se negaba a darles la llave. (5). Todo inútil: el 20 de mayo del mismo año se pagan los salarios de colocación de un retablo, campanas y bancos a la iglesia de Vilavella (6). El 29 de octubre se paga la cera destinada a la traslación del Santísimo a la nueva iglesia (7). Se colocó en ella un retablo de sant Bertomeu y

otro de sant Sebastià.

La ermita se convertíó pronto en ruinas, sirviendo de cementerio. ¿Cual fue su ubicación?. Los textos dan algunas referencias: cerca del nacimiento de la font freda, "junt de la Vilavella" y "davall del castell de Nul.les", es decir un lugar casi idéntico al que ocupaba la ermita que fue dinamitada en 1935.

Es curioso señalar que en Nules había una "confraria de sant Fabià y sant Sebastià", especialmente vinculada al carrer Vilavella.

La historia de la ermita de sant Bertomeu y del origen de la devoción

de sant Sebastià es una muestra más de los vínculos que, para bien o para mal, han unido a Vilavella y Nules.

NUTAS

- 1.- A.D.Cs.: Histórica 29.
- 2.- " La Vilavella", ap. doc. nº 14.
- 3.- " " " " " 20.
- 3 bis.- " " " " " 25.
- 4.- " " " " " 26.
- 5.- " " " " " 27.
- 6.- " " " " " 28.
- 7.- " " " " " 29.
- 8.- RIBA CARDÓS, Víctor: Villavieja de Nules y sus aguas termales. Valencia, 1906, página 16.

CAVALLER

Per F: !!

Home, això sí que està bé; a la comissió de cultura se li ha ocorrit organitzar una setmana de ídem a la Vilavella i nosaltres hem dit: Perquè no tirar-li una mà ?. Així que els xicots d'Aigües Vives, figuejant figuejant, buscant conferenciants, parlant amb cantadors i a la casa de películes. Però, això sí, res de montar coses rares, sino tot ben senzill i ben alegre.

el dimarts Vicent Cavaller ens oferirà una xarradeta sobre el que feen i desfeen els romans a la Vilavella i altres cosotes sobre la nostra història. El dimecres pel.lícula de cine, amb presentació i discussió garantizada. Cantautor valencià i grup folk ens delectaràn el dijous, i divendres, moros i cristians, Jaume I i l'embolic d'Almansa seran examinats en una conferència. Anotem també l'exposició de fotografies de l'antigor i de quadres de picassos vilavellencs a inagurar el dia 19 i carrera maratòniana el 27 per a tirar-nos fora tot el greix que hem acumulat durant les passades festes.

COMPARATIUS

Més ric que un matxo
Més net que sant Paulí
Més bort que el pa de panís
Més groga que un pet
Més calent que les armes
Beu més que un trull
Més quiet que una bassa d'oli
Més serio que un cocot
Més ert que un pèsol
Més animal que un pont
Més roig que un titot
Bau més que un romput
Més sord que una rella
Té el nas com una certxofa
Més fart que un dau
Més brut que les aranyes

GENT-SPORT

Boutique

C/ Colón 15 Nules

Fota la moda jove

en el vestir

CENTRALS NUCLEARS

Possiblement molts de vostés es pregunten que és això de l'energia nuclear.

Els que guanyen milions instal·lant les centrals nuclears no estan gens interessats en que es conegue tota la veritat sobre l'energia atòmica, i els que ens oposem a la seua utilització no tenim generalment possibilitats de donar a conèixer les nostres raons.

De tots és conegut el fet de que el petroli s'acabarà algun dia, i a més a més el seu preu puja continuament.

El petroli és la font que s'utilitza per a produir l'energia que mou les fàbriques, que done llum a les ciutats, que fa funcionar els cotxes, etc. Es ben clar si de repent s'acabare el petroli es paralizzaria la vida econòmica del país i tots patiríem les conseqüències. I com que s'ha d'acabar, es tracta d'anar substituint eixa font d'energia per altres de forma progressiva, i també de que eixes noves fonts d'energia siguen més netes que les que tenim ara: que no contaminen l'aire que respirem, que no embruten la mar, etc.

Les fàbriques d'energia estan en el nostre país en mans de grans companyies privades que, com Hidroelèctrica, tenen el monopoli de la producció i distribució d'electricitat. I aquestes companyies privades són les que, amb els diners de tots els contribuents, decideixen de quin tipus tenen que ésser les noves fàbriques d'energia que han d'anar substituint al petroli. I sense informar-nos ni sotmetre la proposta a votació, tal i com s'ha fet a altres països, han començat la construcció de grans fàbriques d'electricitat que funcionen amb combustible nuclear; si normalment una central de producció d'electricitat pot funcionar amb el salt d'aigua d'un pantà que mogue les turbines, o amb el fuel-oil que en cremar-se calfe l'aigua produint el vapor necessari per a manejar-les, una central nuclear necessita de l'urani, la fisió del qual, en un procés similar al que fa explosionar una bomba atòmica però controlat, desprèn una gran quantitat d'energia que en calfar l'aigua produeix el vapor necessari per a manejar les turbines que generen l'electricitat.

L'urani és un element molt perillós per que desprèn continuament radiacions: és el fenomen conegut amb el nom de radioactivitat, els efectes de la qual apareixen lentament però son acumulatius; les seues manifestacions més típiques són el càncer, la leucèmia, els avorts i les malformacions genètiques. Les conseqüències de les explosions nuclears de Hiroshima i Nagasaki durant la 2ª guerra mundial il·lustren be al respecte.

Aquest tipus de contaminació és el més perillós que pugue existir: la radioactivitat passa a l'aire que respirem, a l'aigua que bevem, als aliments que mengem, i s'acumule poc a poc actuant de forma destructiva en les cèl·lules de l'organisme.

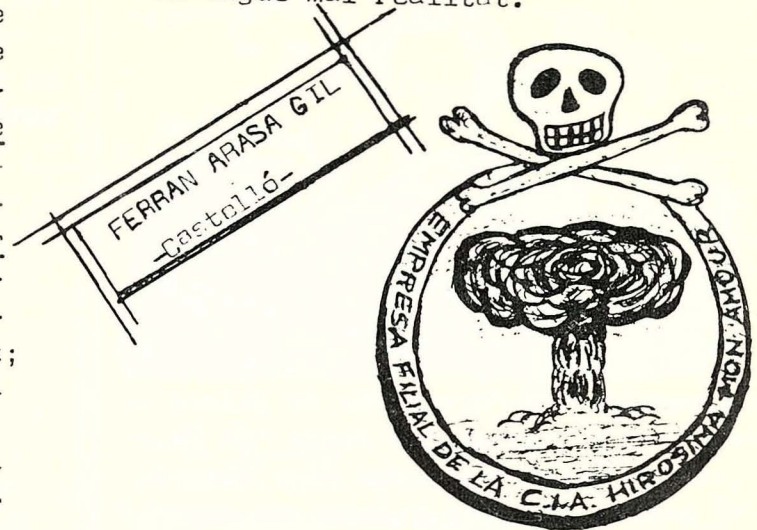
Aquest no és l'únic problema de les centrals atòmiques. La quantitat d'accidents que tenen (recordem Harrisburg) no fa sino parlar de la seua inseguretat, i qualsevol fall pot tenir conseqüències fatals. Ademés, la construcció de cada central nuclear coste cap als 80.000 milions de pessetes: una inversió massa elevada si tenim en compte que d'ací 20 anys l'urani s'acabarà. Amb aquestes inversions astronòmiques es podrien començar a construir fàbriques d'electricitat per procediments que duren més temps i que no siguen tan perilloses, com per exemple les plantes d'energia solar.

La tecnologia necessaria per a construir-les i el mateix urani necessari per a fer-les funcionar venen de fora,

amb el que depenem totalment de l'exterior. Les centrals nuclears no donen treball més que a un centenar de tècnics, la majoria estranjers, amb el que no solucionen cap problema d'atur. Ademés produeixen una sèrie de residus radioactius que són perilluos durant milers d'anys i que tindran que ésser vigilats. Resumint: - l'energia nuclear forma part d'una societat que ens volen imposar en la qual governarà una tecnologia que en molts casos s'ens està fugint de les mans; l'energia nuclear es part d'un futur en el qual la nostra seguretat exigirà un ordre tan rígid que ofegarà tota llibertat; els enyors que avui decideixen la construcció de les centrals atòmiques estan hipotecant el nostre futur a uns beneficis ràpids i abundosos: un preu baix per a un futur tan negre.

Al País Valencià estan construint una central nuclear: a Cofrentes. Els valencians tenim que lluitar per a que eixa eixa espina nuclear que volen clavar-nos no sigue mai realitat.

Ancianos

Ancianos, lectores, más tarde o más temprano lo somos todos, o por lo menos lo somos en potencia. Marginar a los abuelos, es una postura de malos hijos, porque ofendemos a nuestros padres, e insuficientes y necios, porque nos marginamos a nosotros mismos, a nuestros hijos.

Un hombre católico honra al anciano porque se lo mandan los mandamientos, entre otras cosas; un agnóstico porque ve que es necesario, y un ateo porque así se honra a si mismo.

Una persona que trabaja por la tercera edad y que logra que en Nules se les de un local; que se enrede en el lío burocrático para que le legalicen una asociación es alguien ante quien nos debemos quitar el sombrero y olvidar nuestras malicias cotidianas o políticas.

Sres. tenemos desde junio del 79 una asociación "Cantallops". Su número para quien sea amigo de ellos es el 30.690. Cuenta con un local cedido por el ayuntamiento. Falta para que nuestros pensionistas y jubilados tengan todo en regla una junta directiva elegida democráticamente.

El alcalde, atribuyéndose extrañas competencias convoca dos asambleas con este fin; no asiste, dejando plantado al subdelegado provincial de asociaciones y a unos veinte ancianos en la primera convocatoria. Y en la segunda a los promotores de la asociación.

Da palabra de anunciar las asambleas en bandos y Noulas y no lo hace. Y además hay otro sr. Miguel González que no aparece con los libros de la asociación, a pesar de ser el presidente en funciones. Actitud paralela a la del alcalde, que nos hace sospechar a nosotros y malhumorar al Delegado provincial de asociaciones que le ha comunicado en una entrevista al Sr. Pascual Martínez, promotor entusiasta, y no por lucimiento como otros, que o se soluciona lo de la junta rectora y se acaba de normalizar la asociación "Cantallops" o nunca habrá una sede social para los jubilados de Nules.

Julián Clausín

urbanisme de la Vilavella

Criticar, censurar els plans d'urbanisme que vagen en contra del poble.

- denunciar la corrupció i les arbitriarietats urbanístiques.

- lluitar contra l'especulació.

- parar-li els peus a un capitalisme poc civilitzat, atent sols a la llei del màxim benefici.

col·laborar a fer una ciutat més amable...

son tasques a les que un ciutadà conscient mai deu de renunciar.

I

Si compareu una fotografia de Vilavella de l'any 77, conseguida desde "Ca Panera", amb un altra treta dos anys després des del mateix lloc, observareu que unes torres de 6 i 7 altures s'han carregat el paisatge urbà més captivador que hi havia a La Plana.

Un excés d'altures, en un poble com la Vilavella, que ni te un creiximent ràpid, ni està ofegat per la manca d'espai -ha -vent com ni han zones sens edificar en -mans privades-, sols pot respondre a clars interessos especulatius.

Disculpem a la corporació municipal - que aleshores estava al front de Vilavella; ens consta que alguns dels seus membres no estaven d'acord amb aquesta aberració, i que fins i tot varen conseguir rebaixar el límit d'altures. No perdonem, però, la poca visió de l'arquitecte i dels organismes competents.

II

La part alta del poble, el barri d'espardenyers, tenia fins no fa gaire, un innegable atractiu, un cert caràcter. En pocs anys ha anat perdent-lo acceleradament. No volem ésser maximalistes i demanar que es conserven totes i cadascuna de les cases velles, bastant incòmodes per cert. Tampoc estem per solucions que carreguen l'economia, no massa brillant, dels veïns de la zona. Solament ens agradaria que les reformes o construccions de nova planta es feren amb un mínim d'estètica, de bon gust: que es col·locara ferro forjat en reixes, portes i balcons (en lloc del vulgar i estandaritzat alumini), que es procuren conservar les teules, que s'emblanquinen les fatxades i que es posaren macetes als carrers i als balcons (un poc d'alegria an-

dalussa no vindria mal). I, sobretot, que les construccions com la que actualment està en marxa en Calvari nº 15, no s'autoritzen.

Aconsellem a la Comissió de Cultura que es done una volta pel casc antic de Sagunt; tindrà una mostra de com remodelar un barri

III

Hem comprovat a Vilavella un desinterés total envers els arbres que s'arrisquen a sobreviure als jardins públics. Quasi diríem que ni ha una fòbia contra els arbres "no productius". Creiem que ha arribat ja l'hora de que pares i mestres es preocupen d'ensenyar als xiquets a respectar i estimar la natura.

IV

Seguim amb la verdor; l'única zona verda urbana de Vilavella, l'anomenada "Glorieta", ha sofrit al transcurs del darrer any - increïble degradació. Tanmateix no s'ha realitzat ninguna millora a les àrees marginals ni s'ha plantat ningun arbre - als espais susceptibles de repoblació. Esperem que abans de l'estiu la situació canvie favorablement.

V

Acabem; encara que Ajuntament i Associació de Pares d'Alumnes s'hagen posat d'acord per a destinar la zona est de "La Pedrera" a instal·lacions deportives per als xiquets, nosaltres pensem que aquesta seria una zona idònea per a destinar-se, íntegrament, a parq.

cAVALLer

desde la meua butaca

PER FRANCESC FELIP

Aigües Vives pretende desarrollar un apartado cultural en el que tendría cabida todo aquello que pueda resultar actualidad en el mundo del cine, el libro, la música, etc. no sólo en Nules, sino también en el plano más amplio de la comarca.

Hoy pretendemos hacer un pequeño análisis sobre lo que el cine significa en la vida de Nules. Pasamos por alto La Vilavella porque como es bien sabido, el único cine que allí había, el Rialto, cerró sus puertas años ha.

Nuestro pueblo ha pasado de tener tres cines abiertos (Cassola, Emo y Alcázar) y dos terrazas de verano (Emo y Alcázar) a contar en la actualidad con una sala de proyección (Alcázar) y al paso que vamos quien sabe si al año que viene quedará alguna, y ello cuando en las ciudades el fenómeno cinematográfico vuelve a cobrar vigor, llenándose nuevamente las salas y con carteles de "no hay entradas".

Pasado ya casi el fenómeno "S", el Alcázar se ha encontrado con que la gente no solamente exige desnudos o escenas de cama, más o menos osadas, sino que se le ofrezcan películas bien dirigidas, con un guión que le diga algo, cosa que actualmente no se encuentra; si además tiene que pagar 100 pesetas, estar sentado en butacas incomodísimas y con una calefacción anticuada y ruidosa, pues se queda en casa, o va a cines de Borrriana o Castelló, donde le ofrecen mejores películas e incluso a mejores precios.

Punto y aparte merece el Cineclub Somni. Pudiendo ser un vehículo cultural de primera clase, se queda muchas veces en un acto testimonial de buena voluntad y nosotros somos conscientes de que muy a pesar de quienes lo organizan.

A la dificultad de obtención de películas de cierta calidad en 16 mm. (formato en el que programa

el Cine-club) se une la falta de ayudas de la Administración, que ignora casi por completo el fenómeno del cineclubismo y pasa por alto un formato que podría ser excelente para las salas pequeñas. A esto habría que añadir la apatía de un pueblo al que no le interesa la cultura y pasa, o mejor dicho pretende pasar, de todo.

Sin embargo también se deja notar muchas veces en los organizadores la falta de confección de papeles indicativos acerca de la obra del realizador de la película que se proyecta y que podría ayudar (en algunos casos) a comprender mejor la cinta y también en la falta de un diálogo final, de una ayuda importantísima para el cinefilo, y sin el cual, muchas veces el Cine-club, carece de interés. También habría que añadir la desastrosa programación hasta diciembre, con la proyección de películas ciertamente malas a excepción de las excelentes Frenesi y la delirante "Un día en la opera" de los Hermanos Marx".

A pesar de todo esto y con el anuncio de su programación (bastante interesante) a partir de enero, hay que decir que todo aquel que le guste el cine, que sienta un interés por él, no debe dejar de ir al Cineclub, donde podrá ver FURTIVOS de Borrau, TRISTANA de Buñuel o reirse nuevamente con los Marx en "Un día en las carreras".

de la llengua _

Ara en Gener, i fins el maig, per tot arreu del País, va a començar la 3ª Campanya Carles Salvador de llengua i cultura del País Valencià. A Nules es farà a la Casa de la Cultura amb els cursos Elemental i Mitjà. Només ens queda animar a tots els veïns a apuntarse i participar activament en ells. Es una experiència interessant i a la vegada important, perquè va avalada per la Universitat de València.

VOCABULARI DE CASTELLANISMES

Seguim a la casa d'infiltrats

asiento	- SEIENT
arriesgat	- ARRISCAT
asco	- FÀSTIC
antes	- ABANS
adiós	- ADEU
cola	- CUA
cerdo	- PORC
cumpleaños	- ANIVERSARI
camiseta	- SAMARRETA
cantera	- PEDRERA
de acuerdo	- D'ACORD
destrío	- REBUIG
desbarajuste	- DESGAVELL
hasta	- FINS
madera	- FUSTA
otoño	- TARDOR
pasecalle	- CERCAVILA
ventanal	- FINESTRAL
verja	- REIXAT

UN ESPAI PER A LA POESIA

Salvador Espriu és un dels més grans poetes de la nostra llengua. Dos constants inspiren la seua obra: d'una part la condenna de la lluita fratricida, en obres com Antígona, Primera història d'Esther o La pell de brau, el gran poema de la guerra civil espanyola; d'altra banda una mediació constant, obsesiva de la mort.

CANÇÓ DE L'HOME PUR és un breu però profund poema sobre la vida, la soledat, l'home, la mort, la llibertat.

• • • • •

Home sol i només home
quan Deu t'hagi abandonat,
seràs home sobre home
perquè tens la voluntat.

Seràs terra sobre terra
i de la terra et nodriràs,
gust de terra i fam de terra
poc infern i cel escàs.

I quan ja tinguis la vida
salvada de tan combat,
la perdràs; la sola vida
que comprens i que has tastat.

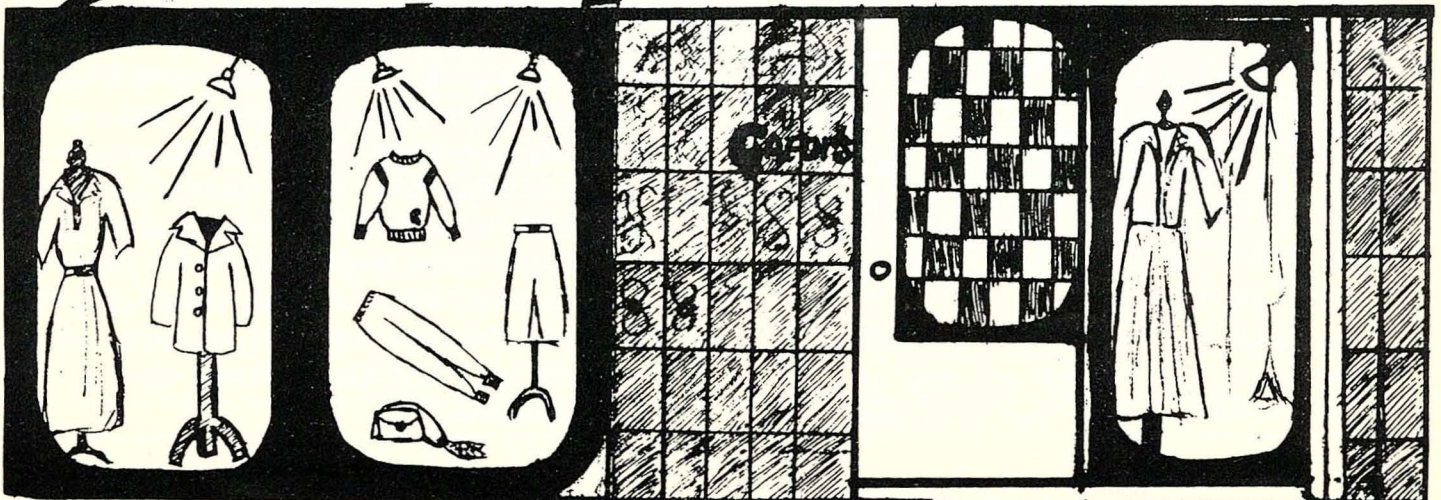
Seràs pena i alegria
i viuràs d'enyors i espants
quan et fugi l'alegria
com aigua d'entre les mans.

Seràs alegria i pena
conraràs el be i el mal,
i et rosegirà la pena
de viure i de ser mortal.

Deu i rei del teu reialme
no podràs entronitzar,
rei ni deu que el teu reialme
no et tombin d'un cop de mà.

Home sol, mesura d'home
home per necessitat,
seràs home sobre home
per un mon en llibertat.

GAFOR'S

PARLE VOSTÉ

AIGÜES VIVES recibe hoy una carta de
PACA RUBIO que nos escribe desde València,
"EL NIÑO VIVE EN UN MUNDO VIOLENTO Y EL JUEGO
LE PERMITE IR HACIÉNDOSE A ESE MUNDO VIOLENTO".

Ya casi terminadas las fiestas navideñas y el señalado 6 de enero, en que la tradición obliga a padres e hijos a someterse a la tentación de consumir juguetes, presionados especialmente por la televisión, quizá sea ahora el momento de reflexionar sobre lo que son en realidad y representan estos juguetes para los niños.

El niño necesita jugar. El juguete es la herramienta del niño; le permite crear, imaginar, y, lo que es más importante prepararse para la vida adulta. Todo puede servir de juguete, lo importante es que el niño desarrolle su imaginación y se sienta a gusto. Lo que ocurre es que los juguetes pueden transformar al niño en espadachín que hincan su espada en el cuerpo del enemigo, soldado que dispara cañones o pistolero que mata indios. Juguetes que engendran violencia y agresión al otro.

En realidad, no sólo son los juguetes violentos (rifles, muñecos-soldados), los que influyen en la agresividad del niño, ya que si le faltasen éstos fabricaría sucedáneos. Los niños viven en un mundo violento: en los dibujos animados, los personajes pelean y se matan, películas de guerra, y lo que es peor, sus padres les pegan continuamente. Ahora, si el niño ya es de por sí agresivo y tú le cargas de juguetes agresivos estás ayudando a crear esta situación violenta.

Existe la agresividad en el hombre, pero siempre es mejor que el chaval la descargue jugando a ser carpintero y golpeando el martillo contra un clavo que golpear ese mismo martillo contra el cuerpo de otro niño. Siempre es mejor que descargue su agresividad en construir que en destruir.

el boletó

Fins el cementeri segueixen les diferències. Què vol dir això de juntar rics i pobres?. Res de res. La segona fila no es dona per menys de 10.000 duros.

El Consells de la vila s'ha tingut que plantejar urgentement la qüestió dels apartaments al cementeri, ja que, teòricament, no en quedaven de buits; si be és cert que hi han al voltants de 500 per ocupar, físicament, s'ha tingut que posar als últims difunts als departaments que encara estaven acabant-se.

Al Plé uns varen parlar de que hi havia que donar llibertat per al qui vullga comprar; l'esquerra al.l.egà que els més modests no tenen el perquè sofrir les tragaderes dels especuladors, i per tant devien donar-se les casetes segons les necessitats; tot fou inútil. Pel que sembla alguns no creuen encara que al cel tots son iguals.

— CURIOSITATS —

Al "Solís Ruiz", nom de trist record i lloc de trista imatge per a molts nulencs, s'han encabotat, alguns en no esfaltar-lo. A aquesta qüestió, explicava Paco Borres, que està tot en tràmits, que l'arquitecte ho està estudiant.

Ben curt serà l'arquitecte, o ben poc d'interès hi haurà, quan ja porta 9 mesos estudiant-ho i encara no s'ho sap.

¡ QUE ASCO DE VIDA!
TENSIÓN EN ORIENTE
PELIGRO NUCLEAR
AUMENTA EL PARO
SUBE EL PETROLEO
SE DISPARAN LOS PRECIOS
BAJA LA CAPACIDAD ADQUISITIVA
¡ PYYO CON ESTOS PELOS!

LOS MEJORES COMESTIBLES Y A
LOS MEJORES PRECIOS EN .....

AUTOSERVICIO RIOSECO

VENTA MAYOR Y DETALL DE PRODUCTOS
DE ALIMENTACION Y BEBIDAS

C. Calvo Sotelo, 38

NULES (Castellón)

BERNARDO

OPTICO DIPLOMADO
CONTACTOLOGO

GRADUACION PERFECTA DE GAFAS (Comprobación gratis de su vista)
LENTES DE CONTACTO (Pruebas sin compromiso)
EL ENCARGO DE SUS GAFAS SERA REALIZADO EN 24 HORAS

CALVO SOTELO, 50

NULES (Castellón)

Nom :.....
Adreça :.....

250 pts - A^{TE} correus 99 Nules.

AU